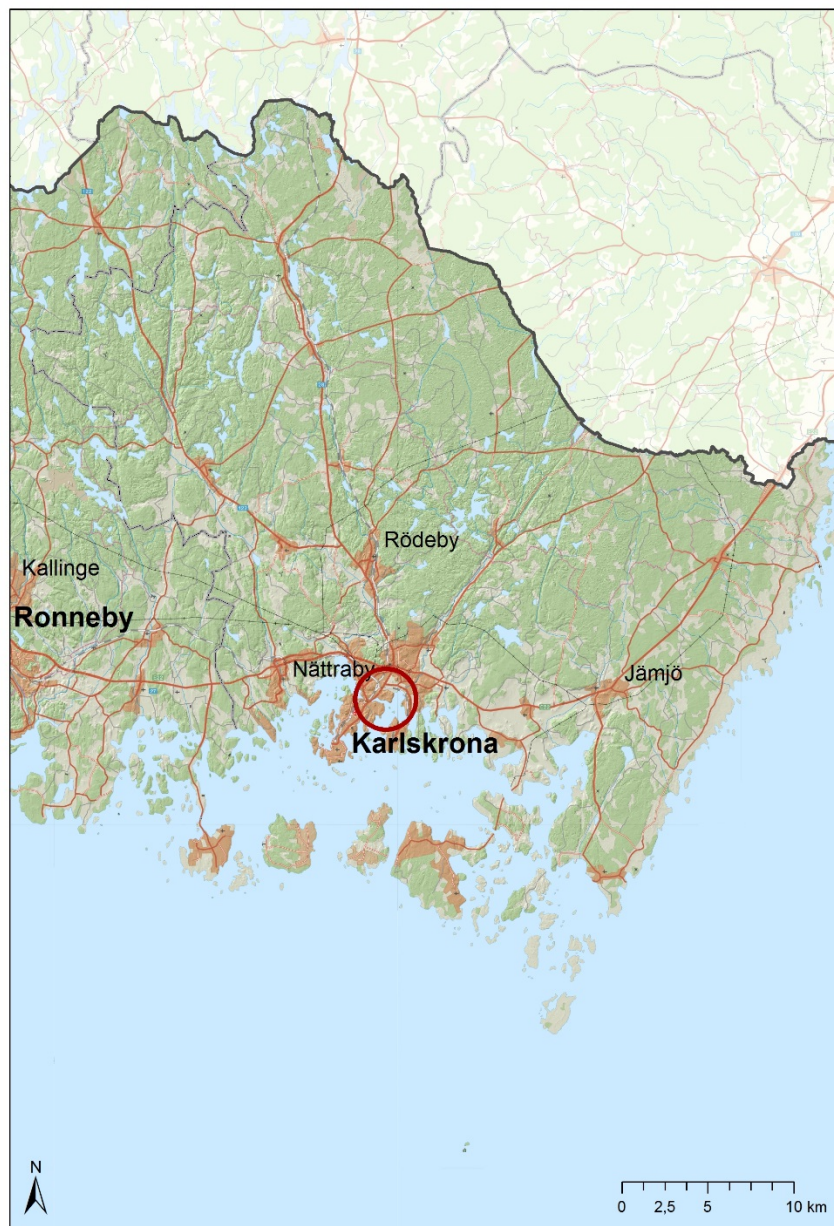

LÄNSSTYRELSEN
BLEKINGE LÄN

Bevarandeplan för Natura 2000-område

SE0410220 Gullberna

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000-områden bygger på krav som finns i EUs fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EUs fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EUs arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000-område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper, och behov av bevarandeåtgärder, till exempel skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter, och det är värdefullt om den som har ny information kontakter Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, till exempel skyddsbeslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

Information om naturtypers utbredning och arter i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget Skyddad natur. Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på ”kartverktyget skyddad natur”. Det finns även möjlighet att ladda ner naturtypskartan som shape-fil. För mer information se Länsstyrelsens hemsida.

**LÄNSSTYRELSEN
BLEKINGE LÄN**

Ulrika O Widgren

Bevarandeplan för Natura 2000-området**SE0410220 Gullberna**

Kommun: Karlskrona

Områdets totala areal: 2,7 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2017-03-10

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2017-05-31

Markägarförhållanden:

Kommunalt bolag

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 2002-01-01, SCI: 2004-12-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut
M2010/4648/Nm**Naturtyper och arter som ska bevaras i området:**Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

9160 - Näringsrik ekskog

1084 - Läderbagge, *Osmoderma eremita***Bevarandesyfte**

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området. Gullberna bidrar till att uppfylla miljömålen Levande skogar och Ett rikt växt- och djurliv.

Natura 2000-området ingår i Lövskogskusten, Blekinges kustnära ädellövskogar.

Lövskogskusten hyser landskap och biologiska värden av internationell, nationell och regional betydelse. Området karaktäriseras av ädellövskogar och betade ekhagar som når ända ut till havet. Det milda, kustpräglade klimatet har skapat unika förutsättningar för en rik biologisk mångfald. I Gullberna är det prioriterade bevarandevärdet ekskogen med sin förekomst av gamla, grova ekar som är livsmiljö för vedinsekter såsom den rödlistade läderbaggen (nära hotad). Skogen är utpekad nyckelbiotop av Skogsstyrelsen.

Beskrivning av området

Gullberna Natura 2000-område utgörs av en udde omgiven av vass och vatten i Lyckebyfjärden. I norr finns byggnader med bland annat folkhögskoleverksamhet och sjukhem. Området nyttjas för friluftsliv och en stig löper genom skogen. Hela udden var vid 1900-talets början obebyggd så när som på en skogvaktarbostad, öster om Natura 2000-området. Historiska kartor visar på ganska tät ädellövskog, troligen nyttjad för extensivt bete. Idag växer i området företrädevis ek, bok och någon enstaka tall. Flera grova ekar förekommer, en del hålträd och död ved. Buskskiktet är varierat med enbuskar, slån, kaprifol, murgröna, hagtorn och en hel del björnbär inte minst i hållmarkens skrevor. I fåltskiktet återfinns mycket lundslok och vårblommor som vitsippa, svalört och skogsbingel. Flera rödlistade arter förekommer, framförallt knutna till grov ek, till exempel gul dropplav (nära hotad), gammelekslav (sårbar), stiftklotterlav (nära hotad), läderbagge, räfflad nagelskivling (nära hotad) och oxtungsvamp (nära hotad). I området är läderbagge (nära hotad) noterad vid flera tillfällen. För läderbaggen är det viktigt med äldre, ihåliga lövträd med mulm.

Vad kan påverka negativt

- Bortförelse av död ved i alla former. Den döda veden är förutsättning för flera arter av svampar och insekter, inte minst ekoxen.
- Det främst hotet mot läderbagge är igenväxning. När ekar som tidigare stått i mer öppna miljöer växer igen dör de i förtid på grund av konkurrensen.
- Läderbagge hotas av att glesa bestånd med gamla ädellövträd generellt blir allt mer sällsynta, samt av att bristen på död, grov ved blir vanligare i markerna. Långa avstånd mellan värdefulla livsmiljöer minskar dess spridningsmöjligheter och möjlighet till genutbyte med andra populationer.
- En alltför exponerad livsmiljö i överdrivet röjda marker nära havet kan vara ogynnsamt för läderbagge. Särskilt på våren då solen inte värmer lika mycket som på sommaren. Buskar i ridå mot havet utgör ett gott skydd inte bara för läderbaggen, utan även för andra arter.
- En bruten kontinuitet av jätteträd kan göra att ersättningsträd för arterna att flytta till när den äldre generationens träd dör saknas.
- Då förekomsten av arterna är isolerad är det nödvändigt att vid åtgärder eller planering av landskapet runt Natura 2000 ta hänsyn till möjligheten att minska isolering och fragmentering.

Bevarandeåtgärder

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§).

Skydd för området

Området är avsatt som biotopskyddsområde sedan år 2002 i beslut av Skogsstyrelsen. Enligt 7 kap 11 § miljöbalken får man inte bedriva verksamhet eller vidta åtgärder som kan skada naturmiljön inom ett biotopskyddsområde.

Läderbagge är fridlyst enligt 4 § Artskyddsförordningen (2007:845). Det innebär att det är förbjudet att avsiktligt fånga, döda eller störa djur samt ta bort eller skada ägg, rom, larver eller bon. Det är också förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplatser, vilket innebär att inte bara arten, utan även dess livsmiljö under alla levnadsstadier är skyddad.

Behov av skötselåtgärder

Närmare en tredjedel av de skyddsvärda träden behöver friställas och röjas runt, en del av åtgärderna är akuta.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

9160 - Näringsrik ekskog

Areal: 2,65 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Trädskiktet utgörs till absolut största delen av ek, men även bok och tall förekommer. En del av skogen återfinns på grunda, magra jordar med inslag av hållmark. Inslaget av kaprifol är påtagligt och här växer även murgröna, buskar av slån, en och hagtorn. I fältskiktet återfinns bland annat lundslok och skogsbingel samt enstaka tandrot. Skyddsvärda träd är inventerat i Gullberna, vilket visar att här finns gott om död ved, både stående och liggande. Flera träd är grova. Den grövsta eken har en omkrets på 389 centimeter. Här finns mängder med hålträd, till nytta för bland annat fåglar. Flera av de gamla, grova träden hyser rödlistade arter såsom läderbagge (nära hotad), matt pricklav (nära hotad), svamparna ekticka (nära hotad), korallticka (nära hotad), oxtungssvamp (nära hotad) och signalarterna grå skärelav, gulpudrad spiklav och sotlav.

Bevarandemål

Arealen av näringsrik ekskog ska vara minst 2,7 hektar. Småskaliga naturliga processer, som till exempel trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning ska påverka dynamik och struktur. Det ska finnas gamla träd och föryngring av nya träd som efterträdare av ek. Bok ska inte tillåtas ta överhanden. Det ska finnas gamla träd, död ved i olika former inklusive levande träd tämligen allmän med döda träddelar och gamla träd med grov bark, skador, håligheter, mulm eller döda delar.

Solexponerade, varma och vindskyddade miljöer och strukturer ska förekomma i en mosaik av täta respektive öppna och glest beskogade delar. Gran, buskar och sly ska inte tillåtas ta överhanden eller skada de biologiskt gamla och värdefulla träden i området. Främmande trädarter ska inte finnas i området. I fältskiktet ska växa bland annat lundslok och skogbingel och på träden syns murgröna. Typiska arter av mossor, lavar och svampar, såsom ekticka, oxtungssvamp och korallticka, samt gammelekslav, gulpudrad spiklav och matt pricklav ska förekomma allmänt.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är gott, men vidkroniga ekar, framförallt i områdets södra del, behöver frihuggas och föryngring av ekar säkerställas.

1084 - Läderbagge, *Osmoderma eremita*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Läderbagge är knuten till äldre ihåliga lövträd med mulm (löst material som till största delen består av nedbruten ved). I Sverige förekommer den främst i ek, men även i ask, lind, bok och andra lövträd. Läderbaggens livsmiljöer utgörs av trädbärande hagmarker, alléer och parker, men ibland även av mer slutna ekdominerade bestånd. God solexponering påverkar mikroklimatet inne i hålträden, och läderbaggen föredrar träd som står fristående eller halvöppet. Läderbaggen förekommer endast i områden med mycket gamla ädellövträd och indikerar genom sin förekomst att miljön är mycket värdefull och att artrikedomen av andra vedlevande skalbaggar är hög. I Blekinge förekommer läderbaggen kustnära i hela länet, med en koncentration av lokaler mellan Ronneby och en bit öster om Karlskrona. Detta område ses som en nationell värde-trakt för läderbaggen, som är särskilt viktigt att prioritera i arbetet med att bevara arten.

Larven lever inne i stamhåligheternas mulm, där de gnager på den omgivande fastare döda veden. Arten kan stanna mycket länge i samma träd, vilket gör att stora mängder av de karaktäristiska ekskrementerna efter hand ansamlas inuti träden. Larvutvecklingen tar i Sverige 3-4 år. Förpuppningen sker under sommaren i en ganska fast kokong i stamhåligheterna. Den fullbildade skalbaggen lever upp till en månad och påträffas i juli och augusti. Ibland kan de ses krypa på stammarna, men oftast uppehåller de sig inne i hålträden.

Läderbagge har begränsad spridningsbenägenhet och de flesta individer stannar under hela sin livstid i det träd där de kläckts. Den längsta dokumenterade sträcka som arten förflyttat sig är i Sverige 500 meter. De flesta förflyttningar som görs är dock korta, 50-100 meter, trots att lämpliga träd finns på längre avstånd. Om avstånden är längre mellan lämpliga hålträd får isoleringseffekten stor betydelse för artens förekomstsmönster.

Arten gynnas av betesdrift och plockhuggning eller motsvarande ingrepp som håller trädskiftet glest och luckigt, med god möjlighet för ljuskrävande träd som ek att utveckla mulmträd och att föryngra sig. Läderbaggen är rödlistad som nära hotad och hotas av flera orsaker, bland annat igenväxning och en bruten kontinuitet av jätteträd.

Fynd av läderbagge i form av spillning har gjorts i flera träd inom hela området under 2000-talet. Vid en inventering 2016 påträffades en hona i en feromon-fälla och en levande hane på ett träd. Träden med fynd av läderbagge står främst längs kanten nära vattnet.

Bevarandemål

Läderbagge ska förekomma i flera träd inom hela området. Näringsrik ekskog, som är läderbaggens livsmiljö, ska bibehållas i gynnsamt tillstånd enligt de bevarandemål som är formulerade för denna.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet för läderbagge bedöms som gott, men det behövs återkommande åtgärder för att gynna grova träd och dess efterträdare eftersom området inte betas.

Dokumentation

ArtDatabanken. 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken SLU, Uppsala.

Artportalen. 2017. www.artportalen.se (uttag 2017-03-01).

Länsstyrelsen i Blekinge län. 2009. Objektssammanfattning av skyddsvärda träd i Gullberna. Opublicerad rapport.

Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för de svenska arterna i habitatdirektivets bilaga 2. Dnr NV-01162-10.

Naturvårdsverket. 2012. Vägledning för de svenska naturtyperna i habitatdirektivets bilaga 1. Dnr NV-04493-11.

Skogsstyrelsen. 2000. Nyckelbiotop Ärendebeteckning: N 353-2000.

Skogsstyrelsen. 2003. Biotopskyddsområde. SK1198-2003.

Bilagor

Bilaga 1. Områdeskarta.

